

KOMUNICIRANJE RODITELJA I DJECE

MANON GIRON
Filozofski fakultet u Zadru

UDK: 371
Izvorni znanstveni rad

Primljeno: 1983-09-27

Problem komuniciranja roditelja i djece postaje svakim danom sve aktualniji s obzirom da se roditelji sve manje bave svojom djecom preuzeti poslom na svojim redovnim radnim mjestima, zaduženjima, radom poslije svog redovnog radnog vremena, a kada se konačno nađu kod kuće, više nemaju fizičkih ni psihičkih mogućnosti da se bave djecom. Autorica teksta je pokušala pomoću anketnog lista utvrditi koliko se svojom djecom bave roditelji učenika VII. razreda. Posebno je izdvojila moguće vidove komuniciranja: škola, školski zadaci, dječji problemi, lektira, filmski program, televizijski program, glazba, sport, prijatelji, a kao posebnu kategoriju pod koju je svrstala sve preostale mogućnosti komunikacije uvela je kategoriju »Razgovarali smo o svemu i svačemu«.

Istraživanje je pokazalo da se roditelji u prosjeku dnevno bave svojom djecom 1 sat i 36 minuta. Očevi se bave djecom više nego majke, najviše se roditelji svojom djecom bave nedjeljom, a nakon kategorije »Razgovarali smo o svemu i svačemu« roditelji najviše vremena provode sa svojom djecom rješavajući s njima školske zadatke.

Uvod

Obitelj kao odgojni faktor je moćna usmjeravajuća poluga u odgoju mladih, a treba to i ostati. To je i razumljivo, jer su djeca i emotivno najviše vezana za obitelj. U kojoj će mjeri obitelj odgojno pozitivno utjecati, ovisi o stupnju pedagogizacije u njoj, o harmoničkom djelovanju njenih članova, o njihovim materijalnim prilikama i njihovoj obrazovnoj razini. Ideja da se mlade generacije mogu odgajati i bez pomoći obitelji, u suvremenoj je pedagoškoj znanosti odbačena kao neprihvatljiva. Međutim, obitelj je dio društva i sve se promjene u društvu odražavaju neposredno na život obitelji.

Jedna od najvećih teškoća s kojom se obitelj susreće u svom odgojnom radu je utjecaj ostalih odgojnih faktora. Među njima primat ima film i televizija. Važno mjesto zauzima literatura, zvučne snimke i radio. Televizija je npr. tako snažno prisutna u kući da se gotovo nameće obitelji kao autoritet, kao sudac u raspravama i kao svjedočanstvo na koje se pozivamo ako nekoj tvrdnji želimo dati težinu autentičnosti. Međutim, dječja štampa i televizijski program velika su pomoć školama i nastavnicima, ali i roditeljima, u njihovu svakodnevnom odgojnom radu, jer su metodički i didaktički dobro pripremljeni i odabrani. Dječji crtici i njihovoj djeci bliski vragolani rado su gledani i sa strane odraslih. U većini slučajeva to su nadmetanja slabijeg i jačeg, u kojima se onaj prvi, zahvaljujući lukavstvu, uspješnije brani od nasilja jačega. Poseban problem su večernji i cjelovečernji filmovi na malom i velikom ekranu. Iz komercijalnog razloga distribuiraju se filmovi koji će privući veći broj gledalaca. A sjetimo se da svako dijete, posebno dijete u pubertetu, vrlo snažno upija sve ono što se događa u svijetu koji

ga okružuje, a još nema istančan kritički odnos prema onome što vidi i čuje. Tu mogu odigrati veliku ulogu roditelji komuniciranjem sa svojom djecom. Međutim, obitelj (roditelji) zbog promijenjenog ekonomskog položaja i načina života ima sve manje vremena da se bavi svojom djecom, prepuštajući je ponekad ulici.

Cilj i zadaci ispitivanja

Sve što je ranije rečeno navodi na zaključak da se roditelji sve manje bave svojom djecom, a to pogotovo dolazi do izražaja na njihovom sve starijem uzrastu. Zbog toga se prišlo ovom ispitivanju u suradnji i dogovoru s roditeljima. Izabrani su roditelji najboljeg i najslabijeg razreda u školi »Bratstvo i jedinstvo« u Rijeci. Željelo se utvrditi da li postoji razlika u količini vremena koju roditelji posvećuju svojoj djeci i u čemu se sastoji vrijeme koje oni zajedno provode. Pokazalo se da su najslabiji i najbolji razred na školi upravo VII. razred (dvije od četiri paralelke). Roditeljima se na roditeljskom sastanku objasnilo koji je zadatak i cilj ispitivanja. Dakle, zadaci ispitivanja bili su da ono pokaže koliko se roditelji bave svojom djecom, kada se najviše bave, koji su sadržaji koji ih najviše povezuju. Cilj ispitivanja bio je da se dobiju pokazatelji o bavljenju roditelja svojom djecom kako bi se ubuduće moglo na tom području učiniti nešto više.

Instrumenti ispitivanja

Za provođenje ispitivanja konstruiran je anketni list u obliku križaljke u koji su roditelji trebali svaki dan unositi vrijeme (izraženo u minutama) u onu rubriku u koju su imali nešto unijeti, drugim riječima, ukoliko su se bavili svojim djetetom na bilo kakav od predloženih načina. Tabelu je trebalo ispunjavati u vremenu od jednog tjedna.

Rezultati ispitivanja

Rezultate koje su roditelji iskazali pomoću anketnih pitanja u tabeli možemo izraziti ovako:

1. rezultati odgovora roditelja iz najboljeg razreda izraženi u minutama,
2. rezultati odgovora roditelja iz najslabijeg odjeljenja izraženi u minutama, te
3. ukupni odgovori roditelja izraženi u minutama i postotku.

Evo odgovora roditelja učenika najboljeg razreda (ad 1): Anketom je obuhvaćeno 16 roditelja, 8 očeva i 8 majka. U tabeli su dani i njihovi odgovori posebno da bi rezultati ankete bili što vredniji i pružali zainteresiranima što više podataka.

	Dani u tjednu						
Sadržaj							
1. Razgovarali smo o proteklom danu u školi							
2. Rješavali smo zajedno školske zadatke (učili, vježbali, ponavljali itd.)							
3. Razgovarali smo o djetetovim problemima (u odnosu na prijatelje, o osobnim problemima)							
4. Razgovarali smo o pročitanoj knjizi, štampi i sl.							
5. Razgovarali smo o gledanom filmu							
6. Razgovarali smo o TV programu							
7. Razgovarali smo o glazbi (na radiju, s ploča, kazeta itd.)							
8. Razgovarali smo o sportu							
9. Razgovarali smo o djetetovim prijateljima							
10. Razgovarali smo o svenju i svađama							

Anketa je anonimna, ali Vas ipak molimo da zaokružite svoj spol: M Ž

Tabela 1: Uzorak tabele za roditelje

Napomena: Tabela može započeti s bilo kojim danom u tjednu, ovisi kada smo dali upute roditeljima.

Analizirajući podatke iz tabele 2 pratit ćemo podatke koje smo naveli kao zadatke ispitivanja:

- koliko se roditelji bave svojom djecom,
- kada se najviše bave i
- koji ih sadržaji najviše povezuju.

Dajući odgovor na prvo pitanje, možemo konstatirati sljedeće: tjedno se roditelji pojedinačno u prosjeku bave svojom djecom 11 sati i 19 minuta, dnevno 1 sat i 37 minuta. Više se bave majke: tj. 13 sati i 49 minuta (dnevno 1 sat i 58 minuta), a manje očevi: tj. 8 sati i 50 minuta (dnevno 1 sat i 15 minuta).

Odgovori na drugo pitanje: majke se najviše bave svojom djecom nedjeljom (2 sata i 27 minuta), a najmanje petkom (1 sat i 39 minuta); očevi se također najviše bave djecom nedjeljom (2 sata i 5 minuta), a najmanje subotom (53 minute).

Dani u tjednu	Sadržaj	Petak		Subota		Nedjelja		Ponedj.		Utorak		Srijeda		Četvrtak		UKUPNO	
		M	O	M	O	M	O	M	O	M	O	M	O	M	O	M	O
1.	Razgovarali smo o proteklom danu u školi	160	113	45	15	—	30	148	115	135	42	55	49	110	120	653	384
2.	Rješavali smo zajedno školske zadatke (učili, vježbali, ponavljali itd.)	95	20	70	30	55	75	180	105	65	15	140	15	210	15	815	275
3.	Razgovarali smo o djetetovim problemima (u odnosu na prijatelje, o osobnim problemima)	30	45	177	45	45	85	134	40	65	15	30	15	100	30	581	275
4.	Razgovarali smo o pročitanoj knjizi, štampi i sl.	60	10	80	43	145	27	62	70	75	25	90	27	50	—	562	202
5.	Razgovarali smo o gledanom filmu	25	22	40	55	70	55	15	10	20	20	40	30	10	20	220	212
6.	Razgovarali smo o TV programu	33	50	80	15	52	35	85	45	20	25	20	25	55	20	347	215
7.	Razgovarali smo o glazbi (na radiju, s ploča, kazeta itd.)	55	45	55	10	105	35	25	30	85	96	20	40	48	15	393	271
8.	Razgovarali smo o sportu	70	33	20	45	30	105	15	50	65	45	92	30	10	10	302	318
9.	Razgovarali smo o djetetovim prijateljima	80	62	30	55	98	50	50	73	5	15	50	35	83	20	396	310
10.	Razgovarali smo o svemu i svačemu	184	234	310	113	580	510	375	210	290	300	345	190	282	225	2366	2092
Ukupno:		794	634	907	426	1180	1007	1089	748	825	598	882	456	958	375	6635	4244

Anketa je anonimna, ali Vas ipak molimo da zaokružite svoj spol: M   Ž

Tabela 2: Odgovori roditelja iz najboljeg odjeljenja izraženi u minutama

M = majke

O = očevi

Sadržaj	Srijeda		Četvrtak		Petak		Subota		Nedjelja		Ponedj.		Utorak		UKUPNO	
	M	O	M	O	M	O	M	O	M	O	M	O	M	O	M	O
1. Razgovarali smo o proteklom danu u školi	325	95	160	60	147	55	35	10	15	45	145	70	235	60	1062	395
2. Rješavali smo zajedno školske zadatke (učili, vježbali, ponavljali itd.)	115	50	245	65	150	15	200	30	250	180	145	150	90	30	1195	520
3. Razgovarali smo o djetetovim problemima (u odnosu na prijatelja, o osobnim problemima)	65	42	110	30	30	50	165	10	245	35	90	60	115	50	820	232
4. Razgovarali smo o pročitanoj knjizi, štampi i sl.	25	20	76	80	45	60	85	50	55	200	70	35	40	60	396	505
5. Razgovarali smo o gledanom filmu	70	30	60	60	65	155	45	125	63	220	60	265	25	35	388	890
6. Razgovarali smo o TV programu	57	15	115	120	75	135	45	25	55	215	50	25	35	35	432	570
7. Razgovarali smo o glazbi (na radiju, s ploča, kazeta itd.)	17	130	20	15	50	75	70	135	40	75	48	10	40	40	285	480
8. Razgovarali smo o sportu	33	50	40	30	45	65	35	145	35	170	28	75	35	60	251	595
9. Razgovarali smo o djetetovim prijateljima	30	15	33	15	40	30	28	30	69	130	53	35	20	—	273	255
10. Razgovarali smo o svemu i svačemu	275	65	275	150	250	345	215	190	390	385	160	150	340	140	1905	1425
Ukupno:	1012	512	1134	625	897	985	923	750	1217	1655	849	875	975	510	7007	5912

Anketa je anonimna, ali Vas ipak molimo da zaokružite svoj spol: M   Ž

Tabela 3: Odgovori roditelja iz najslabijeg odjeljenja izraženi u minutama

M = majke

O = očevi

I očevi i majke najviše su vremena proveli razgovarajući o svemu i svačemu, a zatim kod majka slijedi »rješavali smo zajedno školske zadatke«, dok kod očeva slijedi »razgovarali smo o proteklom danu u školi«.

Evo odgovora roditelja učenika iz najslabijeg razreda (ad 2):

I kod odgovora roditelja iz najslabijeg razreda usporedit ćemo iste podatke. Anketirano je 6 očeva i 13 majka.

Evo odgovora na postavljene zadatke ispitivanja:

Roditelji (majke i očevi) bave se pojedinačno tjedno sa svojom djecom 11 sati i 17 minuta, dnevno 1 sat i 36 minuta. Majke se bave tjedno 8 sati i 59 minuta, dnevno 1 sat i 17 minuta; dok se očevi u ovom odjeljenju bave osjetno više svojom djecom: tjedno 16 sati i 17 minuta, dnevno 2 sata i 19 minuta.

Majke se u ovom odjeljenju također najviše bave svojom djecom nedjeljom (1 sat i 33 minute) a najmanje ponedjeljkom (56 minuta). Očevi također imaju najviše vremena nedjeljom (4 sata i 35 minuta) a najmanje utorkom (1 sat i 25 minuta).

Sadržaji koji najviše povezuju roditelje s djecom su i kod očeva i kod majka »razgovarali smo o svemu i svačemu«, a nakon toga kod majka »rješavali smo zajedno školske zadatke« a kod očeva »razgovarali smo o gledanom filmu«.

Odgovori ovih roditelja u mnogome se razlikuju od odgovora roditelja prethodnog odjeljenja. Najprije činjenica da se očevi bave svojom djecom više vremena od majka, a zatim da najviše vremena provode razgovarajući o gledanom filmu, može se objasniti na slijedeći način:

- s obzirom da je to najslabiji razred u školi, roditelji se intenzivno bave svojom djecom,
- možda su u ovom odjeljenju majke zaposlenije od očeva, pa oni posvećuju više vremena svojoj djeci. No, to su sve pretpostavke koje se mogu uzeti u obzir, ali ne moraju biti točne.

Evo i ukupnih odgovora roditelja izraženih u minutima:

Brojke u tabeli mogu dati mnoge podatke zainteresiranom čitaocu. Mi ćemo analizirati samo odgovore na već ranije postavljena pitanja. Ukupno je anketirano 14 očeva i 21 majka. Evo zaključaka analize:

Roditelji se u prosjeku tjedno bave svojim djetetom 11 sati i 18 minuta, dnevno jedan sat i 36 minuta. Više se svojim djetetom bave očevi: tjedno 12 sati i 3 minute, dnevno 1 sat i 43 minute; majke se tjedno bave 10 sati i 49 minuta, dnevno 1 sat i 32 minute.

Dan kada se roditelji najviše bave svojom djecom je nedjelja: pojedinačno 2 sata i 24 minute: očevi 3 sata i 10 minuta, a majke 1 sat i 54 minute. Očevi se najmanje bave četvrtkom, a najviše utorkom.

Sadržaji kojima se roditelji najviše bave djecom je u rubrici »razgovarali smo o svemu i svačemu«, a slijedi »rješavali smo zajedno školske zadatke«. Najmanje vremena posvetili su razgovoru o djetetovim prijateljima.

Gledajući posebno očeve: oni su najmanje vremena posvetili razgovorima o djetetovu problemu, a majke razgovorima o sportu.

Sadržaj	Petak		Subota		Nedjelja		Ponedj.		Utorak		Srijeda		Četvrtak		UKUPNO	
															M	O
Dani u tjednu	M	O	M	O	M	O	M	O	M	O	M	O	M	O	M	O
1. Razgovarali smo o proteklom danu u školi	307	168	80	25	15	75	293	185	270	102	380	144	270	80	1715	779
2. Rješavali smo zajedno školske zadatke (učili, vježbali, ponavljali itd.)	245	35	270	60	305	255	325	255	155	165	255	65	255	80	2010	795
3. Razgovarali smo o djetetovim problemima (u odnosu na prijatelje, o osobnim problemima)	60	95	342	55	290	120	225	100	180	75	95	57	210	77	1401	507
4. Razgovarali smo o pročitanoj knjizi, štampi i sl.	105	70	165	93	200	227	132	105	115	60	115	47	126	80	958	707
5. Razgovarali smo o gledanom filmu	100	177	85	180	133	275	75	275	45	285	110	60	70	80	608	1102
6. Razgovarali smo o TV programu	110	185	125	40	107	250	135	70	55	50	77	40	170	140	779	785
7. Razgovarali smo o glazbi (na radiju, s ploča, kazeta itd.)	105	120	125	145	145	110	73	40	125	106	37	170	68	30	678	751
8. Razgovarali smo o sportu	115	98	55	190	65	275	43	125	100	120	125	80	50	40	553	913
9. Razgovarali smo o djetetovim prijateljima	120	92	58	85	167	180	103	108	25	50	80	50	116	35	669	565
10. Razgovarali smo o svemu i svačemu	434	579	525	303	970	895	535	360	630	350	620	255	557	375	4271	3517
Ukupno:	1691	1619	1830	1176	2397	2662	1938	1623	1674	1473	1894	968	2092	1000	10111	13642

Anketa je anonimna, ali Vas ipak molimo da zaokružite svoj spol: M   ž

Tabela 4: Ukupni odgovori svih roditelja izraženi u minutama

M = majke

O = očevi

Sadržaj	Srijeda		Četvrtak		Petak		Subota		Nedjelja		Ponedj.		Utorak		UKUPNO	
	M	O	M	O	M	O	M	O	M	O	M	O	M	O	M	O
1. Razgovarali smo o proteklom danu u školi	77	23	40	17	54	17	14	8	14	5	43	17	54	14		
2. Rješavali smo zajedno školske zadatke (učili, vježbali, ponavljali itd.)	20	9	34	17	14	9	23	6	29	6	34	11	31	9		
3. Razgovarali smo o djetetovim problemima (u odnosu na prijatelje, o osobnim problemima)	20	14	37	9	23	6	29	6	29	3	29	3	26	9		
4. Razgovarali smo o pročitanoj knjizi, štampi i sl.	14	3	20	9	20	6	20	6	20	6	20	9	17	6		
5. Razgovarali smo o gledanom filmu	11	6	11	3	31	9	23	11	29	9	17	9	17	6		
6. Razgovarali smo o TV programu	26	6	26	14	31	11	26	9	29	17	26	9	23	11		
7. Razgovarali smo o glazbi (na radiju, s ploča, kazeta itd.)	11	9	29	9	20	11	23	6	29	6	14	3	20	3		
8. Razgovarali smo o sportu	14	11	26	9	23	11	14	11	26	11	17	17	23	14		
9. Razgovarali smo o djetetovim prijateljima	14	11	17	9	17	11	23	6	23	3	14	6	14	3		
10. Razgovarali smo o svemu i svačemu	43	11	43	14	43	14	49	14	49	20	43	20	51	9		
Ukupno:	23	10	27	11	28	11	24	8	26	9	26	10	28	8	36	10

Tabela 5: Ukupni odgovori svih roditelja izraženi u postotku

M = majke

O = očevi

Tabela broj 5 izražava ukupne podatke ove ankete izražene u postotku. Postotak je u odnosu na sve anketirane, što znači da je npr. (kolona 1, red 1) taj dan razgovaralo 77% majka i 23% očeva (znači svi) o proteklom danu u školi; sljedeći dan je to bilo 40% majka i 17% očeva (ukupno 57% od 100% anketiranih).

Gledajući ukupno, u toku tjedna svojom djecom bavi se 46% roditelja, 36% majka i 10% očeva, gledajući ih pojedinačno.

Zaključak

Ovo je drugo¹ istraživanje ovakve vrste u našoj pedagoškoj praksi tako da za dobivene podatke vrlo teško možemo reći da li smo njima zadovoljni ili ne, ali možemo ih uzeti kao podatak s kojim možemo ubuduće računati.

Odgovore na postavljena pitanja smo dobili i iskazani su u analizi ovog priloga. Sigurno je, ipak, da bi se mogli više baviti svojom djecom i na njih više odgojno djelovati. Sjetimo se samo izreke Maksima Gorkog: »Rađati i voljeti djecu, to može i kokoš, ali odgajati, to traži široko poznavanje života«. U nekim se obiteljima uopće ne razmišlja o tom pitanju. Roditelji i djeca žive običnim tokom života, a roditelji se nadaju da će sve biti u redu. Stoga im treba skrenuti pažnju na to u svakoj prilici. Pedagozi imaju za to izvanredne mogućnosti.

¹ Prvo istraživanje u ovom smjeru provedeno je u I. razredu osnovne škole i objavljeno pod naslovom: Manon Giron, »Komuniciranje na relaciji roditelji i njihova djeca«, *Školski vjesnik*, 1, Split 1983, str. 17-29.

Manon Giron: COMMUNICATION BETWEEN PARENTS AND CHILDREN

S u m m a r y

Every day the problem of communication between parents and children is becoming more and more significant considering that parents are less and less with their children, preoccupied as they are with the work at their regular job, various activities and after working-hours labour. When they finally arrive home, they have neither the physical nor the psychical abilities to busy themselves with their children. The author has attempted through a poll to determine how much time parents spend with their eight grade children. Possible facets of communication are particularly isolated: school, homework, children's problems, reading assignments, the movies, the TV program, music, sports, friends, and as a special category, under which all the remaining possibilities of communication are subsumed, the category »we spoke of everything« is introduced.

The research showed that on the average parents spend 1 hour and 36 minutes with their children, fathers more than mothers and most time is spent with children on Sundays. After the category »we spoke of everything«, parents spend the greatest amount of time with their children helping them to their homework.